

Από τη συγγραφέα της μπεστ σέλερ τριλογίας
«Τα Παλιά Ασήμια»

ΜΑΙΡΗ ΚΟΝΤΖΟΓΛΟΥ

Οι Μαγεμένες

Las Incantadas

Πρώτη έκδοση: 10.000 αντίτυπα

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Σαλονίκη, Γενάρης 1864

Κοιμόταν στις πέτρες μπροστά από το χαμόσπιτο τη στιγμή που ακούστηκε το σιγανό τρίξιμο της πόρτας και μια στενή χαραμάδα από κίτρινο φως τον περιέλουσε. Πετάχτηκε με τις τρίχες του όρθιος από τρομάρα και οσφρίστηκε την αλλαγή στον αέρα. Μαζί με τη χλωμή δεσμίδα που φώτισε το αχαμνό χορτάρι ανάμεσα στις πέτρες του δρόμου, σέρτικος καπνός χύθηκε έξω και έκανε τα ρόδινα ρουθούνια του να σουφρώσουν. Η ξύλινη πόρτα έκλεισε αμέσως, πήχτρα το σκοτάδι πάλι· βιαστικά είχε σπαταληθεί το φως μέσα στην ομίχλη και τη νύχτα.

Ο γάτος χασμουρήθηκε και τεντώθηκε σχηματίζοντας ένα γυαλιστερό μακρύ τόξο. Ύστερα μαζεύτηκε και καμπούριασε τη ράχη, διαγράφηκαν ένας ένας οι σπόνδυλοι σχηματίζοντας μια τέλεια καμάρα, ίδια με τη ρωμαϊκή αψίδα που στεκόταν λίγο πιο κάτω, στο τέλος του χριστιανικού νεκροταφείου. Γουργούρισε νυσταγμένος και βολεύτηκε ξανά, κάθε βράδυ σχεδόν η ίδια δουλειά. Πού τραβιόταν το αφεντικό του ο Νικόλας και τι έκαναν όλοι κείνοι οι άνδρες μαζωμένοι σ' αυτό το παλιόσπιτο, το κολλημένο στα τείχη!

Για ποιο πράγμα μιλούσαν τόσες ώρες και στο τέλος έφευγαν ένας ένας με χίλιες προφυλάξεις;

Άλλαξε θέση και σφίχτηκε πάνω στις πέτρες του τοίχου με το γκρίζο λείο του τρίχωμα που επιμελώς καθάριζε δυο φορές την ημέρα· σφίχτηκε εκεί σε μάταιη αναζήτηση θαλπωρής. Γιατί τον ξενυχτούσε αλύπητα ο Νικόλας; Και γιατί, όταν τέλειωνε, πάντα αργά, έπρεπε να φύγουν αθόρυβα σαν τους κλέφτες, να διασχίσουν την πόλη βιαστικά, διαλέγοντας την πιο απόμερη και την πιο σκοτεινή διαδρομή, για να αποφύγουν τις περιπολίες των ζαπτιέδων, και να φτάσουν κάθιδροι, παγωμένοι ή μούσκεμα από τη βροχή στο σπίτι τους; Εκεί ξαγρυπνώντας τους περίμενε η Στέργιαϊνα, που σταυροκοπιόταν ανακουφισμένη μόλις τους έβλεπε. Κλείδωνε ύστερα την πόρτα, ρίχνοντας μια τελευταία εξεταστική ματιά στον δρόμο, να σιγουρέψει πως κακό μάτι δεν τους είχε πάρει, κι ας πούμε πως ησύχαζαν για λίγες ώρες το σώμα και το μυαλό της. Αυτό ήταν το συνηθισμένο τους δρομολόγιο. Όμως κάποιες φορές λοξοδρομούσαν κιόλας, για να περάσουν μπρος από το σπίτι της λεγάμενης, να ανταλλάξουν δυο λόγια τα πουλάκια μου. Μακάρι να μη γινόταν αυτό απόψε, νύσταζε αφόρητα ο γάτος, κι η γούνα του είχε ρουφήξει όλη την υγρασία της νυκτός.

«Πάνε δυο χρόνια σχεδόν απ' όταν ο Όθων με τον πρωθυπουργό Μιαούλη διέλυσαν την επανάσταση στο Ναύπλιο.*

---

* Μάρτιος 1862: Επανάσταση στο Ναύπλιο κατά της βασιλείας του Όθωνα.

Όλοι οι αρχηγοί –ο Τσόκρης, ο Μίχος, ο Μπότσαρης, ο Ζυμβρακάκης, ο Γρίβας και οι υπόλοιποι–, καθένας τους σημαντικός, εξορίστηκαν. Όλοι! Αυτή ήταν μια ήττα της δημοκρατίας...» έλεγε ο Δάσκαλος και κάθε τόσο σκούπιζε τον ιδρώτα από το κούτελο.

Μέσα στο χαμόσπιτο, το χτισμένο με πλιθιά και πέτρες, έβραζε ο τόπος από τις ανάσες και τις ιδρωμένες κάπες των παραβρισκόμενων. Και δεν ήταν μόνο η ζέστα· η στενόμακρη κάμαρη είχε ντουμανιάσει από τον καπνό των σέρτικων σιγαρέτων και μάταια η λάμπα με το μουντζουρωμένο γυαλί προσπαθούσε να τους φωτίσει. Ούτε ο αέρας ανανεωνόταν με κάποιον τρόπο, τι να σου 'κανε η χαραμάδα κάτω από την πόρτα άμα τα παραθυρόφυλλα ήσανε κλειστά για λόγους ασφαλείας;

Και σαν να μην έφτανε η πνιγηρή ατμόσφαιρα, ήταν και εκείνα τα τρομακτικά παιχνίδια που έκανε η ψηλόλιγνη σκιά του Δάσκαλου πάνω στους υγρούς τοίχους και στα δοκάρια της οροφής, παιχνίδια για τα οποία ευθυνόταν το κίτρινο φως από μια άλλη πηγή, από ένα κερί, που κόντευε πια να λιώσει πάνω στο τραπέζι.

Οι παρόντες, ίσαμε είκοσι πέντε τριάντα νοματαίους, άλλοι ασπρομάλληδες, άλλοι πάνω στην ακμή της δύναμής τους και κάμποσα αμούστακα παιδιά, τον άκουγαν με προσοχή. Κάποιοι έφερναν βόλτα στα χέρια τους τα φέσια, τα άφηναν πάνω στα γόνατα, τα έπιαναν ξανά και δώσ' του πάλι. Ένας δυο ίσιαζαν τα υφαντά τους παντελόνια σχεδόν με μανία, έπλεκαν και ξέπλεκαν οι μεγαλύτεροι τα αμάθητα

στην αργία χέρια τους, κάποιο παλικαρόπουλο, πάνω στο τραπέζι που αργοπέθαινε το κερί, ψιλόκοβε καπνό και μετά τον μοίραζε στους γύρω του... και δώσ' του πάλι το ντουμά-νι. Αυτό είχε ερεθίσει τα ροζ ρουθούνια του γάτου που κοιμόταν με το ένα μάτι ανοιχτό, για κάθε ενδεχόμενο, απόξω.

Ανάμεσα στους τόσους άνδρες ήσαν και δυο γυναίκες, καλυμμένες όπως οι μουσουλμάνες από την κορφή ως τα νύχια. Κάθονταν, θαρρείς, στο ένα μερί, έτοιμες να το βάλουν στα πόδια, με το κεφάλι κατεβασμένο, μην τύχει και ανταμώσουν οι ματιές τους με τις ματιές κάποιου γνωστού που δεν θα έπρεπε να τις δει εκεί.

«Μη σκιάζεστε» τους είχε καθησυχάσει ο Δάσκαλος μόλις κατάλαβε –όχι πως δεν το ήξερε ότι έτσι θα γινόταν– ότι οι περισσότεροι τις κοιτούσαν περίεργα. «Μη σκιάζεστε. Αυτές είναι οι κοπέλες που αναθρέφουν τους νέους αγωνιστές! Το αίμα τους βράζει, θέλουν την επανάσταση περισσότερο και από μας, να μη μεγαλώσουν τα παιδιά τους σκλαβωμένα!»

Όλοι είχαν δυσανασχετήσει, μακάρι να μην ήταν οι δικές τους θυγατέρες ή εγγόνες, και είχαν χαϊδέψει αμήχανα τα μουστάκια τους. Αυτά δεν ήσαν γυναικείες δουλειές. Τη γέννηση γερών γιων τούς είχε αναθέσει ο Κύριος, ξεκάθαρα πράγματα. Κάποιοι, ένας δυο μόνο, είχαν διαμαρτυρηθεί χαμηλόφωνα, αν ήταν ποτέ δυνατόν να πιστεύει αυτό που μόλις είχε πει ο ευλοημένος ο Δάσκαλος, πως τα θηλυκά δηλαδή ποθούσαν την επανάσταση πώτερο από κείνους!

Ο σπιτονοικοκύρης, φίλος καρδιακός του Δάσκαλου, κάθε τόσο κοιτούσε όξω από το μικρό σιδερόφρακτο παράθυ-

ρο, ανοίγοντας ίσα ίσα μια σχισμή στο παντζούρι· αραιοκατοικημένη η γειτονιά που ήταν κοντά στο βόρειο τείχος, όμως πάντα έπρεπε να 'χει τον νου του κανείς.

«... ήταν μια ήττα της δημοκρατίας» συνέχισε ο Δάσκαλος. «Εμείς όμως είμαστε ραγιάδες! Πάνω απ' όλα η λευτεριά μάς κόφτει κι όχι η δημοκρατία! Ο βασιλιάς, για να λέμε και του στραβού το δίκιο, είχε συνεννοήσεις με τους Ιταλούς, ετοιμαζόταν πάλι επανάσταση και παρέμενε πιστός στη Μεγάλη Ιδέα της συνένωσης του Έθνους. Το χαμπάριασαν όμως οι ξένοι, οι ίδιοι ρουφιάνοι που το '54* κατέλαβαν τον Πειραιά, διέκοψαν τον ανεφοδιασμό και ανάγκασαν τον Όθωνα να υπογράψει ουδετερότητα. Αδέλφια, πάει, χάθηκε και πάλι η ευκαιρία...»

Αναστεναγμός απογοήτευσης βγήκε από τα στήθη των παραβρισκόμενων και η καμαρούλα ντουμάνιασε περισσότερο τώρα, με δυσκολία μπορούσες να δεις τον διπλανό σου. Κάποιοι απορούσαν, περσινά ξινά σταφύλια, τι χρειαζόνταν όλα αυτά και τους τα 'λεγε, αλλά έτσι ήταν ο Δάσκαλος, ευκαιρία δεν έχανε να τους μαθαίνει την ιστορία. Δάσκαλος όνομα και πράμα, βρε παιδί!

---

* Αναφέρεται στις εξεγέρσεις στην ηπειρωτική Ελλάδα κατά το 1854, κατά τις οποίες το ελληνικό κράτος στάθηκε σιωπηρά θετικό. Όταν η Πύλη διέκοψε τις διπλωματικές σχέσεις με την Αθήνα και φαινόταν πως θα ξεσπούσε πόλεμος, Αγγλία και Γαλλία προέβησαν σε ναυτικό αποκλεισμό των ελληνικών λιμανιών αφήνοντας έκθετους τους επαναστάτες και κατέλαβαν τον Πειραιά. Η κίνηση αυτή ανάγκασε τον Όθωνα να διακηρύξει την ουδετερότητα της Ελλάδας (4/5/1854).

Και γελούσαν στα κρυφά κάτω από τα μουστάκια τους.

«Αφού φαγοθήκαμε μεταξύ μας όσο δεν έπαιρνε άλλο για το ποιος θα πάρει την εξουσία*, την παραδώσαμε και πάλι στους ξένους. Οι Άγγλοι κάνουν κουμάντο, απομάκρυναν τη Ρωσία και μας έφεραν βασιλιά** από τη Δανία. Πέταξε μακριά το όνειρο της δημοκρατίας, μακριά και της λευτεριάς...»

Περίμεναν να δούνε πού θα κατέληγε ο Δάσκαλος, η δημοκρατία για εκείνους ήταν άγνωστη λέξη, ραγιαδες είχαν γεννηθεί όπως οι παππούδες και προπάπποι τους και οι προπάπποι εκείνων.

«Αδέλφια! Θα τα καταφέρουμε!» φάνηκε πιο ψηλός από ποτέ εκείνος. «Ας μη χάνουμε τα κουράγια μας! Σε λίγες μέρες, κάποιος από σας θα πρέπει να αναλάβει μια δύσκολη αποστολή. Τούτη τη φορά δεν είναι για τη λευτεριά, αλλά είναι στο όνομα της πατρίδας και όλων όσα χωράνε μέσα στην έννοια αυτή. Τα πάντα δηλαδή!»

Κοιτάχτηκαν ένα γύρο οι άνθρωποι, λίγοι καταλάβαιναν τι σήμαιναν τα λόγια του, αναλφάβητοι οι περισσότεροι και ο ομιλητής, καλός, χρυσός, αλλά πολύ γραμματιζούμενος, βρε παιδί μου!

«Σήμερα είναι μαζί μας ένας νέος αδελφός. Κι ας μην

---

* Η «μετά Όθωνα» εποχή και η συγκρότηση επαναστατικής κυβέρνησης δεν έφερε αποτέλεσμα, έτσι οι ξένες Δυνάμεις αποφάσισαν να στείλουν πάλι βασιλιά στη χώρα.

** Γεώργιος Α΄, γιος του διαδόχου του θρόνου της Δανίας.

είναι χριστιανός, έχει το ίδιο πάθος μ' εμάς για το θέμα που θα σας μιλήσω. Ας πούμε πως το όνομά του είναι Ζαχαρίας... Ζαχαρίας εφέντη...»

Ο Δάσκαλος ήταν πάντα ξεκάθαρος και σταράτος στα λόγια του. Τούτη τη φορά όμως κάπως μασημένα τα 'λεγε, και όλοι έστρεψαν με περιέργεια τα κεφάλια τους προς τα εκεί που έδειχνε, στο πιο σκοτεινό σημείο της κάμαρας. Ένας άνδρας είχε μόλις ανασηκωθεί, ελάχιστοι τον είχαν προσέξει μέχρι εκείνη τη στιγμή· η αλήθεια είναι πως παραείχε σκοτάδι εκείνο το βράδυ και το γεγονός αυτό όλους τους είχε παραξενέψει. Πήγε ένα βήμα μπροστά ο άγνωστος και, βγάζοντας το καπέλο του, έσκυψε κάπως σαν να έκανε μια μικρή υπόκλιση. Ύστερα επέστρεψε στην ασφάλεια του σκοταδιού που τον τύλιγε τόση ώρα.

Η βιασύνη αυτή δημιούργησε σε όλους την εντύπωση – έως πεποίθηση – πως ήθελε να κρυφτεί ξανά. Όσοι στέκονταν μπροστά πρόλαβαν να δούνε τη μια πλευρά του προσώπου του, αυτή που φώτισε αμυδρά το κερί πριν σβήσει διά παντός με κάτι σαν λυγμό. Ήταν το πρόσωπο ενός σοβαρού μεσήλικα, που τίποτα δεν τους θύμιζε, δεν τον είχαν ματαδεί, όρκο έπαιρναν! Μόνο την ενδυμασία αναγνώριζαν: το μακρύ τσόχινο ρούχο σε συνδυασμό με το καλπάκι δεν άφηνε καμιά αμφιβολία. Αιώνες ζούσαν μαζί, αλίμονο να μην αναγνώριζαν έναν Εβραίο με την πρώτη ματιά!

Οι περισσότεροι δυσανασχέτησαν που ο άγνωστος δεν ήταν χριστιανός, αλλά δεν το έδειξαν. Ο καθένας έκανε υποθέσεις και σχέδια με τον νου του, οι περισσότεροι κατέληξαν

πως κείνος ο Ζαχαρίας μάλλον κάποιο φτωχαδάκι σαν τους ίδιους θα ήταν. Οι πλούσιοι –για χριστιανούς, μιλάμε, έτσι;– που είχαν προσχωρήσει στο επαναστατικό τους κίνημα, όπως ο Δάσκαλος τους διαβεβαίωνε, ενίσχυαν τον Αγώνα με τους ευπρόσδεκτους παράδες τους μεν, αλλά σε τούτες τις μαζώξεις το ποδάρι τους δεν το πατούσαν! Γιατί οι πλούσιοι Οβριοί να διέφεραν;

Στα λίγα δευτερόλεπτα που το κερί είχε φωτίσει αμυδρά το πρόσωπο του νεόφερτου, ο Νικόλας μπόρεσε όχι μόνο να δει τον άνδρα, αλλά και να τον αναγνωρίσει. Ασυναίσθητα οπισθοχώρησε σε μια αποτυχημένη προσπάθεια να κρυφτεί πίσω από τις πλάτες του μπροστινού του, που ήταν όμως ένα κεφάλι κοντύτερος από τον ίδιο.

Αμέσως μετά ένα κύμα ντροπής ήρθε και τον κατέκλυσε, τον σκέπασε ολόκληρο, εδώ ήταν όλοι τους αγωνιστές, ετοιμάζονταν για την επανάσταση, η παρατήρηση και η λεπτομέρεια έπαιζαν μεγάλο ρόλο στον σκοπό τους. Του 'ρθε να φτύσει κατάχαμα από σιχασιά – γιατί δεν μπορούσε να φτύσει τα μούτρα του. Όταν είχε εξομολογηθεί στον φίλο του τον Γιώργη πως λαχταρούσε να ενταχθεί στην Αδελφότητα, εκείνος τον είχε μαλώσει, του είχε πει πως ήταν άμυαλος και του είχε θυμίσει πως σκοτωνόταν στη δουλειά για να ζήσει τη μάνα και την αδελφή του. Καλά θα έκανε να κάτσει στ' αυγά του, μόλις είχε γραφτεί στην Ελληνική Σχολή, μάθαινε λογιστική και γαλλικά, αν είχε μυαλό, θα έκανε χαϊρι γρήγορα, λίγοι ραγιαδες είχαν τέτοια μόρφωση και τόσα προσόντα,

τον είχε συμβουλέψει ο Γιώργης. «Μόνο σαν οι Μεγάλες Δυνάμεις το αποφασίσουν, μόνο τότε θα απελευθερωθεί και η υπόλοιπη Ελλάδα!» είχε καταλήξει και ήλπιζε να τον είχε συνεφέρει. Προτού συμβεί αυτό, προτού το θελήσουν δηλαδή οι ξένοι, όσο αίμα κι αν χυνόταν, χαράμι θα πήγαινε.

Αυτά σκεφτόταν τώρα ο Νικόλας και έβρισκε πως ο φίλος του είχε δίκιο σ' ένα πράγμα – σε όλα τα υπόλοιπα που του είχε πει, σημασία δεν είχε δώσει. Ναι, ήταν άμυνας! Και πολύ μάλιστα!

Ενώ έπρεπε όλους και όλα να τα παρατηρεί και να τα καταγράφει, τα μυαλά του έκαναν μπαϊράμι κι εκείνος την αγαπημένη του είχε στον νου συνέχεια, ανάθεμά τον!

Προσπάθησε να συγκεντρωθεί και να παρακολουθήσει τι έλεγε ο Δάσκαλος. Μάταιος κόπος. Κάθε τόσο προς τη μεριά που καθόταν ο Ζαχαρίας εφέντη κοιτούσε – κι ας μην έβλεπε τίποτα.

Μέχρι που άκουσε τη λέξη «αρχαία» και αποφάσισε να σοβαρευτεί.

Θεσσαλονίκη, στα βάθη των αιώνων: Μια βασίλισσα ερωτευμένη παράφορα με τον Μεγαλέξανδρο τρέχει μες στη νύχτα να συναντήσει τον εραστή της. Τα μάγια του απατημένου συζύγου της όμως θα μαρμαρώσουν αυτή και τη συνοδεία της. Οι μορφές τους θα μείνουν για πάντα στη Στοά των Ειδώλων.

Περίπου χίλια οχτακόσια χρόνια αργότερα, στην ίδια πόλη, που οι κάτοικοί της λατρεύουν τρεις θεούς και μιλάνε αμέτρητες γλώσσες, ο παισιογράφος Εμμανουέλ Μιηλιέρ επιχειρεί, με τη συγκατάθεση του Σουλτάνου, να ξεριζώσει το αρχαίο μνημείο των «Μαγεμένων» και να τις πάει στη Γαλιλία, να κοσμήσουν τα ανάκτορα και τα σπίτια των ευγενών.

Στην προσπάθειά του όμως αυτή, θα βρεθεί αντιμέτωπος με μια χούφτα ξεχωριστούς ανθρώπους: Την Χάννα και τον Νικόλα, δυο ερωτευμένα παιδιά, που αγωνίζονται για τη ματαίωση της αρπαγής του μνημείου, ενώ παλεύουν για το δικαίωμά τους στην αγάπη. Τον γλύπτη Αλέξανδρο Δημητριάδη, που εμπνέεται από τους νεαρούς του φίλους, και ρίχνεται στη μάχη με αυτοθυσία. Και τον Νταβίντ εφέντη, τον αρχαιοδότη Εβραίο, που δίνει τον δικό του αγώνα ενάντια στην εποχή, τη φυλή του και την κοινωνία, προσπαθώντας να κρατήσει κοντά τους τις «Μαγεμένες» και να αποτρέψει την επανάληψη μεθιλονικών διωγμών.

Μια σαγηνευτική ιστορία, βασισμένη σε αληθινά γεγονότα, που σκαλίζεται με έρωτα και αίμα στα βυζαντινά τείχη, στα υγρά λιθόστρωτα, στις συναγωγές, στα παζάρια και στα γεμάτα θρύλους και ατμούς χαμάμ της Σαλονίκης.

Στο QR code θα βρείτε
πλούσιο υλικό για τις «Μαγεμένες»
και τη Θεσσαλονίκη εκείνης της εποχής.

Δείτε επίσης: www.metaixmio.gr/magemenes/index.html

ISBN:978-618-03-0987-4

9 786180 309874

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. 80987